



1. Referentie

Referentie	Van den Bergh, B., Vanhauwaert, I. & Marcoen, A. (1999). <i>Pre- en postnatale emotionele invloeden op het gedrag van het kind. Eerste resultaten van een follow-up studie bij acht- en negenjarigen</i> . Brussel: CBGS.
Taal	Nederlands
ISBN	/
Publicatievorm	Onderzoeksrapport

2. Abstract

In dit onderzoeksrapport, in opdracht van het CBGS, worden de resultaten van een eerste follow-up onderzoek inzake pre- en postnatale emotionele invloeden op het gedrag van het kind weergegeven. Na een kort overzicht van resultaten uit reeds bestaand onderzoek, wordt het onderzoek methodologisch toegelicht. In dit tweede deel wordt eveneens op zoek gegaan naar een antwoord op de vraag: kan het verschil aan gedrag en temperament dat in de pre- en vroeg-postnatale periode, vastgesteld tussen kinderen van hoogangstige moeders en laagangstige moeders, nog vastgesteld worden wanneer de kinderen de leeftijd van acht à negen jaar hebben bereikt? Tot slot wordt het onderzoek kritisch besproken en voorstellen geformuleerd tot verder onderzoek.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Gezin, gezondheid, welzijn
Trefwoord(en)	Angst, gedrag, postnatale invloeden, prenatale invloeden, stress, temperament

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudie (CBGS)
Onderzoeker(s)	Bea Van den Bergh, Ilse Vanhauwaert & Prof. Alfons Marcoen Centrum voor Ontwikkelingspsychologie Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen K.U.Leuven Tiensestraat 102 3000 Leuven Tel: 016/ 32 60 03 Fax: 016/ 32 61 44 http://www.psy.kuleuven.ac.be/cdp/

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Kan het verschil aan gedrag en temperament dat in de pre- en vroeg-postnatale periode, vastgesteld tussen kinderen van hoogangstige moeders en laagangstige moeders, nog vastgesteld worden wanneer de kinderen de leeftijd van acht à negen jaar hebben bereikt? Is de emotionele toestand van de moeder die tijdens de zwangerschap en kort na de geboorte werd vastgesteld vergelijkbaar met de emotionele toestand van de moeder als het kind 8-9 jaar oud is? (emoties moeder) Is het gedrag en het temperament van het kind in zijn verschillende aspecten, gemeten op de leeftijd van 8-9 jaar, vergelijkbaar met de gedragscomponenten vastgesteld in de eerste 7 maanden na de geboorte? (gedrag kind) Bestaat er een verband tussen de emotionele toestand van de moeder gemeten tijdens de zwangerschap en in de eerste 7 maanden na de geboorte van het kind enerzijds, en de huidige gedragskenmerken en het temperament van het kind, anderzijds? (gedrag moeder-kind) Bestaat er een concurrent verband tussen de actuele emotionele toestand van de moeder
-----------------	---

	enerzijds, en de huidige gedragskenmerken en het temperament van het kind, anderzijds? (concurrent verband)
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-methode	Literatuurstudie Kwantitatief onderzoek met behulp van vragenlijsten en verschillende schalen bij ouder, kind en leerkracht.
Onderzochte groep	71 moeder-kindparen, waaronder 1 tweeling (zeventig moeders in totaal), 37 jongens en 34 meisjes
Bereik	/

7. Resultaten

Emoties moeder	Er is een sterke positieve samenhang tussen metingen van trekangst van de moeder op verschillende tijdsmetingen.
Gedrag kind	Er is slechts een matige evidentie voor stabiliteit van het temperament van het kind over een periode van 7 maanden tot 8-9 jaar.
Gedrag moeder-kind	Kinderen van middelangstige moeders onderscheiden zich kinderen van laagangstige moeders voor frustratietolerantie, inhibitie en lage intensiteit-plezier. Er werden significante groepsverschillen vastgesteld voor de schalen makkelijk/moeilijk, knuffel, persistentie en activiteit-N. Er werden heel wat significante correlaties vastgesteld tussen trekangst van de moeder en de gedrags- en temperamentsvariabelen van het kind: hoe angstiger de moeder tijdens de zwangerschap, hoe actiever het gedrag van het kind op 8-9 jarige leeftijd, hoe meer toenadering, hoe gebrekiger de aandacht en concentratie, hoe groter de hoge-intensiteit-plezier, hoe groter de impulsiviteit,... Er werden significante groepsverschillen gevonden, wat betreft de toestandsangst, voor de schalen activiteitsniveau en angst. Kinderen van hoogangstige moeders reageren meer met toestandsangst. Er zijn heel wat correlatieve verbanden tussen de emotionele toestand van de moeder tijdens de zwangerschap en de gedrags- en temperamentskarakteristieken van het kind.
Concurrent verband	Kinderen van meer angstige moeders reageren over 't algemeen meer kwaad en gefrustreerd wanneer ze onderbroken worden in een bepaalde taak, en reageren met meer opwindning en positieve anticipatie. Deze kinderen ook doorgaans met meer droefheid op ervaringen van ontgoocheling, verlies,... Er is enig verband tussen de huidige emotionele toestand van de moeder en de actuele gedrags- en temperamentskarakteristieken van het kind.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Beleidsaanbevelingen

Nee

10. Samenvatting

In dit onderzoeksrapport wordt een antwoord geformuleerd op volgende vraag: kan het verschil tussen kinderen van hoogangstige (zwangere) moeders en kinderen van laagangstige (zwangere) moeders dat vastgesteld werd in de pre- en vroeg-postnatale periode nog vastgesteld worden als die kinderen de leeftijd van acht à negen jaar hebben bereikt? Deze onderzoeksvraag vloeit voort uit eerder onderzoek en wordt ondersteund door het CBGS. Het rapport kent drie delen. In een eerste deel wordt een overzicht geboden van de literatuur en de belangrijkste bevindingen hieruit. Vervolgens wordt het longitudinaal onderzoek naar het verband tussen de emotionele toestand van de moeder en het gedrag en het temperament van het kind voorgesteld. Vooreerst wordt het onderzoek methodologisch voorgesteld en elk gebruikt instrument toegelicht. Vervolgens worden de eerste resultaten vermeld. Zo blijkt een sterk positieve samenhang tussen de metingen van de trekangst van de moeder op de verschillende tijdstippen. Met betrekking tot het gedrag en het temperament van het kind in longitudinaal

perspectief worden slechts weinig significante correlaties gevonden. Daarentegen, tussen de emotionele toestand van de moeder in de zwangerschap en de actuele gedrags- en temperamentskarakteristieken van het kind worden wel heel wat correlationele verbanden gevonden. Tot slot blijkt enig verband tussen de huidige emotionele toestand van de moeder en de actuele gedrags- en temperamentskarakteristieken van het kind, evenwel kan niet over een causale relatie gesproken worden.

Tot slot worden de resultaten en het onderzoek in het geheel kritisch besproken. De resultaten worden vergeleken met reeds bestaande literatuur. Het geheel wordt afgesloten met een opsomming van de belangrijkste bevindingen, tevens doet men voorstellen tot verder onderzoek.